

Yttrandet skickas digitalt till
Uppvidinge kommun
ledningskontoret@uppvidinge.se

GRANSKNING ENLIGT 3 KAP 16 § PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

FÖRSLAG TILL FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN ÖVER ÅSEDA SAMHÄLLE, UPPVIDINGE KOMMUN

Refererat till granskningshandling 2017-09-22 - 2017-11-22

INLEDNING

Uppvidinge kommun har till Länsstyrelsen i Kronobergs län översänt granskningsförslag till Fördjupad översiktsplan för Åseda tätort enligt 3 kap. 14 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Enligt 3 kap 16 § PBL ska länsstyrelsen under granskningstiden avge ett granskningsyttrande. Länsstyrelsens granskningsyttrande ska redovisas tillsammans med den antagna översiktsplanen och utgöra en del av planen. Av yttrandet ska det framgå om

1. förslaget inte tillgodoser ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken
2. förslaget kan medverka till att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs
3. redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen inte är förenlig med 7 kap. 18 e§ första stycket miljöbalken
4. sådana frågor rörande användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. en bebyggelse eller ett byggnadsverk blir olämpligt med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion

ÖVERGRIPANDE

Länsstyrelsen har den 20 juni 2017 lämnat ett samrådsyttrande i ärendet. Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen tar fram en fördjupad översiktsplan för Åseda samhälle. Planförslaget innehåller flera konkreta förslag till hur kommunens mål i *Vision för Åseda 2040* kan uppfyllas. Förutom ny bostads- och industribebyggelse redovisas hur infrastrukturen och dess bidragande till tillgänglighet, grönområden inklusive gröna och blå stråk, liksom bevarande av samhällets kulturarv kan möjliggöras. Länsstyrelsen anser att de redovisade förslagen är lämpliga att redovisa i en översiktsplan på tätortsnivå.

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har upprättats och bilagts översiktsplanen och i ett särskilt kapitel redovisas nu *Länsstyrelsens bevakningsfrågor*.

Länsstyrelsen bedömer att översiktsplanen har bedrivits i enlighet med de intentioner som anges i plan- och bygglagens 3 kapitel. För att fördjupningen ska bli tydligare som vägledande dokument behöver dock vissa justeringar göras till planens antagande.

Översiktsplanens tydlighet för allmänhet och berörda

Bostadsförsörjning kopplat till social hållbarhet

Länsstyrelsen konstaterar att flera frågor av social karaktär lyfts i översiktsplanen, vilket är bra. Det handlar om varje individs lika värde, att skapa och upprätthålla stolthet för sin hembygd, attraktiva boendemiljöer, god tillgänglighet, samt säkra och trygga förbindelser mellan boende, skola, service, kommunikationer, natur- och kulturområden etc.

I översiktsplanen redovisas koppling till Uppvidinge kommuns bostadsförsörjningsprogram som antogs i maj 2017.

Översiktsplanens status och struktur

När det gäller fördjupningens status tydliggörs att den färdiga planen kommer att ersätta delen *Åseda samhälle* i den kommuntäckande översiktsplanen, antagen 2011.

Kartor och illustrationer har setts över till granskningen och är nu tydligare och därmed mer läsvänliga. Länsstyrelsen anser dock att översiktsplanens plankarta, som redovisar den framtida markanvändningen, med fördel kan tas fram i ett större format.

Plankartan ska tillsammans med planens textinnehåll samt de kompletterande kartorna för de fem fokusområdena ge vägledning för efterföljande detaljplaner och andra beslut om mark- och vattenanvändning.

Det ska tydligt framgå vad som är kommunens ställningstaganden.

Länsstyrelsen anser också att översiktsplanen till antagandet skulle vinna på att de olika nivåerna *fokusområde, mål, strategier, riktlinjer* samt *prioriteringar* sågs över. Dessa nivåer kan nu uppfattas som något ojämna. Att strategierna är numrerade skapar också otydlighet.

Miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap miljöbalken

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tagits fram till översiktsplanen efter samrådet. Kommunen tydliggör nu också att MKB:n hanteras enligt en separat process i miljöbalken (MB).

Länsstyrelsen anser att innehållet i MKB:n på ett utmärkt sätt är integrerat med, och kan läsas tillsammans med, huvuddokumentet. Kommunen har anpassat MKBN:s nivå och innehåll till den aktuella fördjupningen och dess avgränsning. Länsstyrelsen uppfattar att tillvägagångssätt enligt lagstiftningen 6 kap. 12 § MB har följts. Under rubrik *Kulturvärdenas redovisning i MKB:n* lämnas särskilda synpunkter längre fram i yttrandet.

Att de olika fysiska planförslagen benämns *åtgärder* i MKB tabellen kan skapa viss förvirring då det i slutet av dokumentet finns en rubrik *Förslag på åtgärder*.

LÄNSSTYRELSENS BEVAKNINGSPRÅG

Riksintressen enligt 3 kap och 4 kap miljöbalken

Översiktsplanen ska enligt 3 kap 4 § PBL särskilt redovisa hur kommunen avser att tillgodose kommunens riksintressen enligt 3 och 4 kap miljöbalken.

Naturvård enligt 3 kap 6 §

Väster om Åseda samhälle finns ett större riksintresse för naturvård benämnt *Åseda*. Även öster om samhället finns ett område av riksintresse för naturvård.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på redovisningen.

Kommunikationer enligt 3 kap 8 §

Riksintressebeskrivningen som kompletterats gällande berörda riksvägar stämmer. Länsstyrelsen vill dock uppmärksamma att vägarna ska benämnas 23/47.

Länsstyrelsen hänvisar till Trafikverkets yttrande om att ett nytt industriområde söder om riksväg 23/47 **inte ges direktutfart till riksvägen** utan att utfart sker antingen i tunnel under riksvägen som an knyter vidare till industriområdet i Åseda eller utfart mot Älgultsvägen.

Försvarets intressen enligt 3 kap 9 § och 10 §

Försvarmakten har meddelat att de inte har några synpunkter.

Miljö kvalitetsnormer

Enligt 3 kap 5 § PBL ska det av översiktsplanen framgå hur kommunen avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken.

I fördjupningen redovisas hur miljö kvalitetsnormer för vatten följs för vattenförekomsterna Badebodaån och Emmabodaåsen. Delar av Åseda tätort ligger på åsen. Vattentäkten för Åseda samhälle samt dess behov av vattenskyddsområde tas också upp.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på redovisningen.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen

Länsstyrelsen konstaterar att det inte finns några utpekade LIS- områden inom den avgränsning som görs för Åseda FÖP. Det görs det inte heller i den kommunomfattande översiktsplanens avsnitt om strandskydd och landsbygdsutveckling. Hela Uppvidinge kommun är dock här definierat som landsbygd.

Mellankommunala och regionala intressen

Inga frågor av mellankommunal karaktär tas upp i fördjupningen. För mellankommunala och regionala frågor hänvisas till den kommunomfattande översiktsplanen.

Hälsa och säkerhet, risk för olyckor, översvämning eller erosion
Översiktsplanen ska verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Geologi och översvämning

Kommunen har till granskningen översiktligt redovisat de geologiska och geotekniska förhållandena, där en koppling görs till ytterligare eventuella risker såsom förorenad mark och översvämning.

Förorenad mark

I fördjupningen finns under rubrik *Avfallsbaktering* en karta som redovisar misstänkt förorenade områden i Åseda.

Länsstyrelsen anser att text om förorenad mark ska redovisas under särskild rubrik. Problemen med de stora riskerna kring järnvägsområdet behöver framgå tydligare. I de fall förtätning och nya bostäder placeras i eller i närheten av misstänkt förorenad mark bör sanering eller efterbehandling av de förorenade områdena föregås av omfattande utredningar och undersökningar.

Kommunen bör även i fördjupningen tydligare redovisa generella riktlinjer för förorenad mark, såsom att tidigt i planprocessen påbörja utredningar om föroreningar. Kommunen hänvisar endast till ställningstagande och riktlinjer som redovisas i den kommuntäckande översiktsplanen, utan att uppge vilka dessa är.

Buller och andra störningar

Buller kan med fördel redovisas under särskild rubrik i avsnittet *Hälsa och säkerhet, risk för olyckor, översvämning eller erosion* på sidan 20. Nu ligger denna text under Övriga miljö- och riskfaktorer. Hänvisning görs till förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader och dess tillämning.

Länsstyrelsen anser även beaktandet av riktlinjer för annat buller, omgivningsbuller från industrier och andra verksamheter behöver tas upp, liksom rekommenderade riktlinjer för ljudmiljön vid skolor och förskolor.

ÖVRIGA ALLMÄNNA INTRESSEN

Trafik

Länsstyrelsen är positiv till kommunens ambition att i fördjupningen tydliggöra vikten av en säker och hållbar kollektivtrafik. Utformning samt placering av busshållplatser samt att gatorna görs trygga och säkra tas upp på ett bra sätt i översiktsplanen.

Natur och grönstruktur

Länsstyrelsen konstaterar att det i samband med fokusområdet *Stärk blå- och grönstrukturen* tillkommit en text om skyddade och rödlistade arter. Omgivande naturområden redovisas nu även översiktligt på en karta. Även om dessa till stor del ligger utanför planens avgränsning är de angelägna att ha med då de har stor betydelse både som biologiska och sociala värden.

VA- och dagvatten

Då VA- och dagvattenfrågor behöver tas upp tidigt i planprocessen behöver det finnas tydliga riktlinjer för detta redan i översiktsplanen. Det skulle därmed vara bra med en översiktlig beskrivning av hur dagvattenhanteringen kan lösas i anslutning till Badebodaån med anledning av varierande flöden och vattenkvalitet.

I fördjupningen anges att Badebodaåns flöde behöver utjämnas för att förhindra översvämningar centralt i Åseda. Det skulle vara lämpligt med en beskrivning av ån och om flödena är naturliga variationer eller om det är dagvatten m.m. som ger det varierande flödet.

Vattentäkten för Åseda samhälle är en grundvattentäkt som ligger i Emma-bodaåsen, Åseda. Det kan uppmärksammas att vattentäkten saknar vattenskyddsområde. Vattentäkten och vattenverket ligger i anslutning till Åseda och samhällets industriområden.

Kulturmiljö Kulturhistoriska värden

Att bevara och integrera kulturmiljöer i den fysiska planeringen är en av förutsättningarna för att skapa en god bebyggd miljö. I fördjupningen framhäver kommunen vikten av att synliggöra och bevara det kulturhistoriska arvet och hänvisning görs till Kulturmiljöplanen för Uppvidinge kommun *Kulturarv att värda* från år 2000. Kulturhistoriskt intressanta bevarandeområden i Åseda är Kexholmsområdet med sina tidstypiska karaktärsbyggnader, smalspåret och järnvägsområdet och centrum med kyrkan på åsen intill Badebodaån.

Länsstyrelsen är positiv till att kommunen uppmärksammar behovet av att ytterligare definiera de kulturhistoriskt intressanta byggnaderna och miljöerna, t.ex. genom att göra en översyn av detaljplanen för Kexholm.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget rekommendera kommunen att aktualisera och revidera Kulturmiljöplanen, då den är ett värdefullt planerings- och kunskapsunderlag, där riktlinjer inför framtida utveckling och förändring av miljöerna kan ges. Ett sådant underlag skulle underlätta kommunens handläggning av detaljplaner och bygglov.

Fornlämningar och arkeologi

I översiktsplanen anges under rubrik *Fornminnen* att ”*Vid planering och exploatering är det viktigt att i tidigt skede konstatera om fornlämningar berörs eller ej och i så fall ta kontakt med Länsstyrelsen*”.

Länsstyrelsen vill här uppmärksamma att ett tidigt samråd med Länsstyrelsen bör tas inför planering och exploatering. Detta för att få klarhet i fornlämningsituationen för det specifika området och då fornminnesregistret i många delar inte ger en klar bild av fornlämningsituationen. Länsstyrelsen kan komma att ställa krav på att en arkeologisk utredning görs.

Länsstyrelsen vill här också understryka att även lämningar som inte är kända (och därför inte syns i fornminnesregistret) är skyddade enligt lag och att det därför kan finnas lämningar inne i Åseda samhälle och utanför. I kartan på sidan 53 redovisas inte de nya utbyggnadsområdena enligt översiktsplanens Planförslag. Det innebär att konfliktytor med kända fornlämningar och möjliga konflikter med områden där fornlämningar kan förekomma, inte synliggörs.

De eventuella arkeologiska undersökningar som kan behöva göras kan innebära stora konsekvenser, vad gäller tid och kostnader, och genom att synliggöra detta redan i FÖP underlättas den framtida detaljplaneringen.

Kulturvärdenas redovisning i MKB:n

I miljökonsekvensbeskrivningen anges påverkan på kulturmiljö/fornlämningar för samtliga åtgärder som *neutral*, dvs. att det varken ger en positiv eller negativ påverkan. Som förslag på åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka bety-

dande negativ miljöpåverkan på kulturmiljö/fornlämningar anges bl.a. att vid planering i kulturellt värdefull miljö ska hänsyn tas till kringliggande byggnader och bebyggelsemiljö samt att ny bebyggelse eller åtgärder som sker i anslutning till fornlämningsområden ska ha tillstånd för intrång och hänsyn ska tas.

Länsstyrelsen saknar i MKB:n tydligare motivering och resonemang kring hur kommunen kommit fram till att åtgärderna har en neutral påverkan på kulturmiljö/fornlämningar. Länsstyrelsen vill även betona vikten av adekvat kulturhistorisk kompetens.

DELTAGANDE

I samrådsyttrandet har länsarkitekt Gunnel Henriksson beslutat efter föredragning av planarkitekt Eleonore Björnberg.

I beredning av ärendet har även företrädare för sakområdena naturskydd, kulturmiljövård, miljöskydd, vattenvård, landsbygd, social hållbarhet, samt skydd och beredskap deltagit. Trafikverket har lämnat synpunkter.

Gunnel Henriksson

Eleonore Björnberg